

Страсбург, 1. 7. 2014 г.
COM(2014) 392 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА
И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**Към обновен консенсус относно прилагането на правата върху интелектуалната
собственост: план за действие на ЕС**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

Към обновен консенсус относно прилагането на правата върху интелектуалната собственост: план за действие на ЕС

1. ВЪВЕДЕНИЕ

През март 2014 г. Европейският съвет потвърди отново значението на интелектуалната собственост като основна движеща сила за растежа и иновациите и подчерта необходимостта от борбата срещу фалшифицирането за подобряване на конкурентоспособността на промишлеността в ЕС в световен мащаб¹. Правата върху интелектуалната собственост (ПИС) представляват едно от основните средства, чрез които дружествата, творците и изобретателите генерират възвръщаемост на своите инвестиции в знание.

Според оценката, направена в неотдавнашно проучване, отраслите с интензивно използване на ПИС осигуряват около 39 % от БВП на ЕС (на стойност около 4,7 трилиона евро годишно). Косвено свързаните с тях работни места представляват близо 35 % от всички работни места². На практика, посредством предоставянето на временни изключителни права интелектуалната собственост (ИС) е пряко свързана с производството и разпространението на нови и оригинални стоки и услуги, които са от полза за всички граждани. Ключът към постигането на успех е една оптимална и икономически ефективна „инфраструктура“ за ИС, която обхваща правното признаване, регистрацията, използването и балансираното упражняване на всички форми на ИС³.

ЕС се нуждае от иновации и творчески подход, за да остане конкурентоспособен спрямо страните с по-ниски разходи за труд, енергия и суровини, и трябва да създаде условия, които да стимулират иновациите, така че европейските предприятия да могат да проправят пътя към излизане от кризата. Ето защо основаните на знанието отрасли играят основна роля в стратегиите „Глобална Европа“ и „Европа 2020“.

Настоящото съобщение се съсредоточава върху прилагането на ПИС. То има за цел да надгради консенсусната позиция, че политиката за упражняване на ПИС трябва да бъде съсредоточена върху борбата срещу нарушенията на ПИС с търговско измерение, които нанасят най-големи щети. Намерението е да бъдат предложени нови

¹ Заключение на Европейския съвет от 20 – 21.3.2014 г., стр. 5 и стр. 6.

² *Отрасли с интензивно използване на права на интелектуална собственост: принос към икономическите резултати и заетостта в Европа* Вж.: oami.europa.eu.

³ Вж.: ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property.

инструменти за упражняване на ПИС, като например подходът „следвай парите“, който е насочен към лишаване на нарушителите в търговско отношение от приходните потоци, подтикнали ги към подобни дейности.

Предлаганите на пазара продукти под формата на стоки и услуги, които не зачитат интелектуалната собственост, създадена от други, засягат всички нас като граждани, потребители, стопански субекти и данъкоплатци. Нарушенията на ПИС с търговско измерение имат възпиращо въздействие по отношение на инвестициите в областта на иновациите и творчеството и по този начин ограничават създаването на работни места.

Оценяването на търговското измерение на нарушаването на ПИС е трудна задача, но икономическите последици от него са широко обсъждани⁴. В неотдавнашен доклад за измамите в световен мащаб, в който се обобщават мненията на над 800 висши мениджъри, се посочва, че 11 % от техните дружества през 2013 г. са били жертви на нарушения на правата върху интелектуалната собственост⁵. На равнище ЕС статистическите данни относно митническите задържания по подозрения за нарушаване на ПИС на неговата външна граница съдържат над 90 000 случая за 2012г⁶. Около 70 % от тези случаи са свързани с пощенски и куриерски транспорт вследствие на развитието на електронната търговия. Бяха задържани общо почти 40 милиона артикула с приблизителна стойност на еквивалентните оригинални продукти от близо 1 млрд. евро. Според оценката на държава членка 81 % от продуктите, нарушаващи ПИС, са свързани с организирана престъпност.⁷ Оценката показва, че докато незаконните приходи, генерирани от организираната престъпност в тези дейности, са над 100 млн. евро, разходите за икономиката като цяло — като пряка загуба на приходи за извършващите законна дейност предприятия, загуба на приходи за държавата, загубени работни места и високи разходи по прилагането — възлизат на пет пъти повече (470 млн. евро).

Нарушенията с търговско измерение на интелектуалната собственост са нелесни за откриване и представляват „подвижна мишена“. Независимо от това, че много се прави за предотвратяването на тези нарушения, включително чрез увеличаване на законното онлайн предлагане на конкурентоспособни стоки и услуги, икономическата възвръщаемост от разпространението и продажбата на нарушаващи ПИС продукти е такава, че винаги ще има стимул за участие в подобни дейности. Като се има предвид скоростта, с която тези дейности могат да се развиват и разпространяват, от

⁴ През 2012 г. RAND Europe представи доклад, озаглавен „Измерване на нарушенията на ПИС в рамките на вътрешния пазар“. В този доклад се разглеждат финансирани от сектора на ИС проучвания за оценка на този проблем, както и свързаните с тях ограничения:
http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/ipr_infringement-report_en.pdf

⁵ Вж: kroll.com.

⁶ Вж.: ec.europa.eu/taxation_customs.

⁷ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/246390/horr73.pdf.
Киберпрестъпността е изключена от оценката.

съществено значение е въвеждането на прецизни системи за откриване на нарушенията и бързото прилагане на превантивни мерки.

Същевременно тези мерки трябва да са пропорционални и да минимизират всички рискове от злоупотребата с тях за антиконкурентни практики, които биха могли да застрашат възникването на нови иновативни продукти и бизнес модели и да доведат до нежелано ограничаване на основните свободи. Необходимата система за откриване на злоупотребите изисква обмен на информация между заинтересованите страни и най-вече — между националните правоприлагащи органи. От това следва, че в стремежа си да ограничава търговското измерение на нарушенията, Комисията трябва да приложи цялостна, балансирана и гъвкава система, която може да реагира бързо на променящите се предизвикателства, пред които е изправена основаната на знанието икономика на ЕС през 21-ви век.

В съответствие със стратегията „Европа 2020“ и без да се засягат текущите законодателни прегледи, в настоящото съобщение се представя план за действие в 10 точки⁸. Някои от действията ще бъдат осъществени от Комисията, когато е необходимо — в партньорство със Службата за хармонизация във вътрешния пазар (ОНИМ), към която от юни 2012 г. функционира Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост⁹ (наричана по-нататък „Обсерваторията“). Тези действия, заедно с изброените съпътстващи дейности и проучвания, представляват решителна първа стъпка в изграждането на ефективна политика за прилагане на ПИС, насочена към търговското измерение на нарушенията на равнище ЕС и на национално равнище. Целта следва да бъде постигането на обновен консенсус относно начина на упражняване на правата върху интелектуалната собственост, като в този процес в пълна степен се ангажират всички заинтересовани страни. Комисията ще следи изпълнението на този план за действие и приканва Европейския парламент, Съвета, държавите членки, Европейския икономически и социален комитет, Обсерваторията и заинтересованите страни да дадат своя активен принос в предстоящата работа.

Съобщението се допълва от стратегия за защита и прилагане на правата върху интелектуалната собственост в трети страни и развитието на по-тясно сътрудничество между митническите органи в ЕС и в трети държави по отношение на търговията на нарушаващи ПИС стоки, както е предвидено в плана за действие на ЕС в областта на митниците.

⁸ Предложените действия не оказват въздействие върху бюджета, което надхвърля вече предвиденото от Комисията за програмния период.

⁹ Регламент (ЕС) № 386/2012 от 19.4.2012 г. оправомощава ОНИМ да изпълнява различни задачи, имащи за цел улесняването и подпомагането на дейности на националните органи, частния сектор и институциите на Съюза в борбата с нарушенията на правата върху интелектуалната собственост. Тези задачи не включват участие в отделни операции или разследвания, извършвани от националните органи, нито въпросите, обхванати от част III, дял V от Договора за функционирането на Европейския съюз (т.е. наказателно и полицейско сътрудничество).

Всички тези действия имат за цел да се гарантира, че съществуващите достижения на правото на ЕС по отношение на правилата за ИС, включително тези относно гражданскоправните средства за принудително прилагане, се използват и насърчават по ефективен начин. Общата им цел е i) да използват всички средства, за да се възпира и възпрепятства влизането и разпространението на незаконни продукти на пазарите (както на пазара на ЕС, така и на пазарите, с които той е все по-тясно свързан), така че ii) да насърчават инвестициите, растежа и заетостта в отраслите, свързани с ИС, които са от толкова основно значение за нашите икономики. По-строгото прилагане само по себе си няма да разреши този проблем, който трябва да се реши чрез разисквания и повишаване на осведомеността на потребителите и производителите относно по-широките последици от нарушаването на ПИС.

2. РОЛЯ ЗА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ ПО ВЕРИГАТА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

2.1. Фалшификат или не: повишаване на осведомеността на потребителите, служителите и клиентите

Потребителите, служителите и предприятията невинаги са наясно с мащаба и икономическите щети, причинени от търговското измерение на дейностите, нарушаващи ПИС. Щетите включват сериозното неблагоприятно влияние на тези дейности върху данъчните приходи, съответните разходи за данъкоплатците, конкурентоспособността на законния бизнес и връзките с организираната престъпност. В същото време потребителите невинаги са наясно с вредите, които биха могли лично да понесат от закупуването на такива продукти, особено по отношение на потенциалните рискове за здравето и безопасността.

На 25 ноември 2013 г. Обсерваторията публикува резултатите от проучване на възприемането на ИС и направи обобщение относно равнището на осведоменост на гражданите по въпроса¹⁰. Проучването се основава на преглед на литературата по въпроса, на качествено проучване сред 250 европейски граждани на възраст между 15 и 65 години и на количествено проучване, в което над 26 000 европейци изразиха вижданията си в телефонни интервюта. Макар и първа стъпка в тази насока, проучването показва липсата на разбиране, по-специално сред по-младите респонденти, относно мащаба на въздействието на нарушенията на интелектуалната собственост върху създаването и запазването на работни места, свързани с ИС. То също така показва, че по-младите европейци смятат, че от инфраструктурата за ИС до голяма степен се възползват големите компании. С оглед на това Комисията счита, че е налице необходимост от по-ясна и по-координирана консултация относно мерките за

¹⁰ Вж.: oami.europa.eu.

повишаване на осведомеността и всеобхватни, леснодостъпни информационни инструменти в целия ЕС¹¹.

Бъдещите действия следва да включват подход, основаващ се на различни цели, и анализ на причините, поради които нарушаващите ИС продукти стават все по-търсени от младите хора от поколението на цифровите технологии. Това следва да включва постоянни усилия за преодоляване на оставащите пречки пред развитието и разпространението на съобразени с ИС продукти в рамките на единния пазар по начин, който отговаря на нуждите на потребителите в ерата на цифровите технологии. Бъдещите действия трябва да се основават на установените слабости в информираността на потребителите и ефективността на минали кампании за повишаване на осведомеността в държавите членки. Докладът на Обсерваторията относно възприемането на ИС дава полезни насоки в това отношение.

Обсерваторията създаде интернет регистър на най-добрите практики от предишни национални кампании за повишаване на осведомеността. Нарушенията на правата върху интелектуалната собственост биха могли да намалееят значително чрез по-добро информиране на всички участници на единния пазар (граждани, потребители, служители, предприятия и публични органи) относно наличието на привлекателни, достъпни и финансово изгодни продукти с ИС в рамките на единния пазар. Въз основа на все по-богатата информационна база, натрупвана от извършваните проучвания, Обсерваторията ще оказва съдействие на държавите членки при разработването и провеждането на комуникационни кампании за повишаване на осведомеността сред гражданите на Съюза относно въздействието на нарушенията на правата върху интелектуалната собственост и по-конкретно върху работните места и икономиката. Тези кампании следва да бъдат насочени и към улесняване на достъпа до продукти, съобразени с ПИС, в рамките на единния пазар, както и към изтъкване на предимствата за потребителите при избора на съобразени с ПИС продукти, що се отнася до гарантираното спазване на стандартите за здраве и безопасност и законодателството за защита на потребителите.

Действие 1: Комисията възнамерява да насърчава Обсерваторията и националните власти в усилията им да организират и наблюдават ново поколение целеви комуникационни кампании. Тук спадат кампаниите за повишаване на осведомеността на гражданите, по-специално на младите хора, относно икономическите вреди, причинени от търговското измерение на нарушенията на правата върху интелектуалната собственост и относно потенциалните рискове за здравето и

¹¹ Неотдавна тя поде инициатива, с която да бъде обърнато внимание на отрицателните икономически последици за гражданите, от гледна точка както на загубените работни места, така и на загубите на публични приходи, дължащи се на нарушенията на ПИС спрямо законни продукти, особено в някои отрасли — „Прекалено хубаво, за да е вярно: истинската цена на фалшивите продукти“. За повече информация: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/tajani/stop-fakes/index_bg.htm

безопасността, свързани със стоки, нарушаващи правата върху интелектуалната собственост. Подкрепата е и за кампании за изтъкване на ползите за потребителите от избора на продукти, зачитащи ИС, както и за улесняване на достъпа до тези продукти.

2.2. Отговорност за гарантиране на почтеността по веригите за доставки

Разпространяването на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) допринесе за развитието на все по-дълги, а често и глобални вериги за доставки. То позволи също така намаляване на складовите разходи, тъй като операторите преминаха към доставки по системата „точно навреме“. Освен това ИКТ позволи увеличаване на директните доставки до крайния потребител. Макар и тези промени да са положителни, те също така се прилагат и от търговските оператори, нарушаващи ИС. Проявление на това е все по-големият брой на малките пратки на стоки, нарушаващи ПИС, бързото влизане и излизане на нарушителите на много продуктови пазари и проникване в най-слабите звена във веригите за доставка, които сами по себе си обхващат много страни. В тази връзка, като се има предвид, че крайните потребители все повече осъзнават етичните аспекти в поведението на дружествата, проверките на веригите за доставки, които намаляват риска от нарушения на интелектуалната собственост, също подобряват маркетинговите позиции и репутацията на дружествата с интензивно използване на ИС, които работят на единния пазар или имат търговски отношения с него¹².

Комисията първоначално ще проучи възможността за доброволно прилагане на европейска схема по този въпрос и ще насърчи използването на подобни добри практики за надлежна проверка между отраслите с интензивно използване на ИС. Това може да стане чрез повишаване на осведомеността относно разходите и ползите от систематичното прилагане на качествени схеми за одит, които вече са съобразени със стандарти, установени от признати международни органи. По-конкретно, до края на 2014 г. Комисията ще организира работна среща с участието на заинтересованите страни за прилагане на надлежна проверка във веригите за доставка като средство за предотвратяване на нарушения на ПИС с търговско измерение. Това ще включва доставчици, носители на права, посредници (включително онлайн платформи, търсачки, спедитори и др.), държави членки, представители на академичните среди и на НПО.

Освен това ИКТ играят съществена роля в осигуряването на разпространението на дребно и на логистичните системи и по този начин спомагат за откриване и предотвратяване на навлизането на пазара на продукти, нарушаващи ПИС. С цел да се гарантира, че веригите за дистрибуция на продукти са сигурни и че през тях не преминават нарушаващи ПИС продукти, се използват технологии за управление на

¹² Регламент (ЕС) № 995/2010 от 20.10.2010 г. определя задълженията за извършване на надлежна проверка за операторите, които пускат изделия от дървен материал.

складовите запаси — например съчетаване на единни идентификатори на продуктите (2-мерни баркодове) и прилагане на радиочестотната идентификация (RFID). С помощта на дейността на своя Съвместния изследователски център в тази област Комисията ще изготви доклад за това, как новите технологични решения, които предоставят повече права на потребителите, ще допринесат за борбата срещу фалшифицирането и пиратството. За да се подпомогне установяването на произхода на превозваните товари и процесът на оценка на риска, се прави проучване в областта на сигурността на веригите за контейнерна доставка на стоки. Проучването е финансирано чрез рамковата програма на ЕС за научни изследвания. Съвместният изследователски център също така разработи ИТ инструмент (ConTraffic), който дава възможност на митниците да анализират маршрутите и движението на товарните контейнери, внесени в ЕС¹³. Предлага се също така да бъде проведен семинар, на който да бъде направена оценка на приложимостта на технологиите за проследяване и маркиране към различните бизнес модели на дистрибуция и търговия на дребно, използвани от отраслите с интензивно използване на ИС. Подобно мероприятие може да предостави на дружествата информация за най-добрите практики.

Действие 2: Комисията ще започне серия от консултации с всички заинтересовани страни, включително гражданското общество, за извършването на надлежна проверка във веригите за доставка като средство за предотвратяване на нарушенията на интелектуалната собственост с търговско измерение. Въз основа на събраната информация тя възнамерява да разработи схема за надлежни проверки в ЕС. На първо място трябва да бъде насърчено доброволното разпространение на схемата, която тя ще следи внимателно, за да се определи дали са необходими по-нататъшни инициативи.

2.3. „Следвай парите“: диалози със заинтересованите страни в отделните отрасли за предотвратяване разпространението в интернет на продуктите, нарушаващи правата върху ИС

Споразуменията между носителите на права и бизнес партньорите, на които те разчитат за получаването, популяризирането, дистрибуцията и продажбата на продуктите си, са важни за постигането на двояката цел за бързо откриване и прекъсване на дейностите, при които има нарушение на ПИС с търговско измерение. Всеки подобен меморандум следва да има добре работещи механизми за защита на основните права и конкурентната среда, като се съсредоточава по-специално върху предотвратяването на потенциални злоупотреби. Прилагането на подобни споразумения представлява механизъм за бързо реагиране при проблеми с нарушени ПИС. Диалозите между заинтересованите страни, водещи до тези споразумения, включват срещи между представителна група заинтересовани лица. Акцентът е върху конкретните проблеми и търсенето на практически решения, които са реалистични,

¹³ Вж.: ec.europa.eu/dgs/jrc.

балансиращи, адекватни и справедливи за всички страни. Те бяха подети от Комисията и имат за цел улесняване на разработването на меморандуми за разбирателство, които установяват принципите, прилагани при двустранните договорни споразумения. Целта е нарушителите на ПИС да бъдат лишени от източници на приходи. Първият диалог относно ограничаването на продажбата на фалшифицирани стоки чрез онлайн платформи доведе до меморандум за разбирателство през 2011 г.¹⁴ През април 2013 г. в доклада за оценка¹⁵ беше направено заключението, че той би могъл да бъде разширен с цел включване на нови страни. Като вземе под внимание всички съответни промени, Комисията ще установи нови диалози между заинтересованите страни през 2014 и 2015 г., обхващащи доставчиците на рекламни услуги, платежни услуги и спедиторски услуги, с цел постигане през 2015 г. на нов меморандум за разбирателство, който да спомага за предотвратяването на навлизането в интернет на продукти, нарушаващи ПИС. Успоредно с това Обсерваторията ще направи сравнителен анализ на съществуващите практики за сътрудничество между носителите на права и бизнес партньорите, установени в държавите членки и в трети страни.

Действие 3: Комисията ще подпомогне разработването на допълнителни доброволни меморандуми за разбирателство за намаляване на печалбите от нарушенията на ПИС с търговско измерение в онлайн среда, след диалози със заинтересовани страни, включващи доставчиците на рекламни услуги, платежни услуги и спедиторски услуги.

2.4. Подпомагане на МСП при упражняването на техните права на интелектуална собственост

ЕС предвижда хармонизирани правила за системите за гражданскоправна защита в областта на ИС чрез директивата от 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост¹⁶. След като прие съобщение през 2010 г.¹⁷, Комисията започна процес на активни обществени консултации, за да се прецени дали този текст е целесъобразен с оглед на многобройните трудности, срещани при упражняването на ПИС. В края на 2012 г. Европейската комисия изпрати въпросник на заинтересованите страни, за да събере информация за това, дали съществуващите трансгранични системи за гражданскоправна защита на ПИС са достъпни за всички носители на авторски права, особено на МСП. Тя също така проучи дали съдебните системи в държавите членки са достатъчно бързи и са достатъчно специализирани. Резултатите от това проучване бяха публикувани през юли 2013 г.¹⁸ Въз основа на това Комисията ще прецени дали са необходими по-нататъшни действия за подобряване на процедурите за гражданскоправна защита на МСП, като например спрямо исковете с ниска стойност. Високите разходи и сложността на съдебните искове, които често обезкуражават

¹⁴ Вж.: ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement.

¹⁵ COM(2013) 209, 18.4.2013 г.

¹⁶ Директива 2004/48/ЕО от 29.4.2004 г.

¹⁷ COM(2010) 779 от 22.12.2010 г.

¹⁸ Вж.: ec.europa.eu/internal_market/consultations.

иновативните МСП при упражняването на техните права върху интелектуалната собственост, включително правата, произтичащи от стандартни основни патенти, може да доведат до злоупотреба с пазарно положение от страна на по-големите конкуренти. На равнище Съюз вече съществуват някои инструменти в областта на гражданското процесуално право. Неотдавна Комисията¹⁹ предложи засилване и подобряване на действащата европейска процедура за искове с малък материален интерес, която представлява единна процедура в държавите членки (Регламент (ЕО) № 861/2007). Това действие допълва инициативите на Комисията в помощ на държавите членки за подобряването на ефективността на техните национални съдебни системи, като например Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието.²⁰

Действие 4: Комисията възнамерява да анализира и докладва за съществуващите национални инициативи, които имат за цел да подобрят изпълнението на гражданските процедури за МСП в областта на прилагането на ПИС, по-специално по отношение на исковете с ниска стойност, и да обмисли възможността за действия в тази област.

Високите разходи и сложността на исковете често възпират иновативните МСП от упражняването на техните права върху интелектуалната собственост. В резултат на това възвращаемостта на инвестициите на МСП в иновации не е оптимизирана и те не успяват да разширят своите научноизследователски и развойни дейности. В някои държави членки националните схеми и фондове имат за цел да коригират тази ситуация, например чрез подобрени възможности за застраховка за съдебни спорове. Ако е целесъобразно, през 2015 г. Комисията — с помощта на Обсерваторията — ще направи преглед на ефективността на тези национални схеми, както и на схемите на някои трети страни. Въз основа на това Комисията ще анализира резултатите от този преглед посредством зелена книга. Ако е уместно, ще подеме политическа инициатива.

Действие 5: Комисията ще издаде зелена книга за допитване със заинтересованите страни относно необходимостта от по-нататъшни действия на ЕС въз основа на най-добрите практики, утвърдени във финансираните на национално равнище схеми за подпомагане на МСП при упражняване на техните права на интелектуална собственост.

В своята работа Обсерваторията може да вземе предвид спецификата на МСП, включително техните ресурсни ограничения, когато става въпрос за упражняване на ПИС от страна на МСП. Като носители на правата МСП често се нуждаят от информация, за да адаптират своите стратегии за маркетинг и разпространение. Възможно е също така и да не разполагат с умения и експертен опит, за да защитят ефективно своите права върху интелектуалната собственост. Ето защо Комисията

¹⁹ COM(2013)794 final

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf

полага усилия за разработването на система за подкрепа²¹, която да обхване проблемите със зачитането на правата чрез засилване и координация на националната подкрепа посредством проекта IPorta. Помощ може да бъде оказана и с консултации относно ПИС при транснационална стопанска дейност чрез Европейското бюро за помощ относно ПИС и Бюрата за защита на правата върху интелектуалната собственост на МСП в трети държави²². Тази система работи на основата на тясното сътрудничество с бизнеса, с националните органи и Обсерваторията.

2.5. Системи за отказ от плащане: инструмент за потребителите

Някои доставчици на кредитни и дебитни карти предлагат схеми за отказ от плащане, при които до определена стойност потребителите могат да оспорят и да откажат да заплатят за услуга или продукт, които не биха закупили, ако са знаели, че не са автентични. В някои държави членки тези схеми се изискват по закон. Тези схеми очевидно смекчават последиците от измамите, но може също да помогнат на потребителите, които придобиват стоки и услуги, нарушаващи ПИС неволно в крайна сметка да не извършат плащане или впоследствие да претендират за обезщетение. Тези схеми могат да играят роля в ограничаването на незаконните печалби на операторите, нарушаващи ПИС. През 2014 г. Комисията ще започне процес на консултации относно схемите за удържане и други схеми за потвърждение на плащанията, които ще намалят паричния поток към предприятията, извършващи нарушения на ПИС с търговско измерение. Чрез тази обществена консултация ще бъдат проучени възможностите за предприемане на действия в тази област.

Действие 6: Комисията ще публикува зелена книга за консултации със заинтересованите страни относно въздействието на удържанията и свързаните с тях схеми за справяне с търговското измерение на нарушенията на ПИС. На тази основа тя ще проучи необходимостта и възможностите за предприемане на конкретни действия в тази област.

3. РАБОТЕЩИ СЪВМЕСТНО ПУБЛИЧНИ ОРГАНИ

3.1. Сътрудничество между националните органи

Предвид липсата на вътрешни граници и транснационалния характер на организираната престъпност в областта на нарушенията на ПИС е необходимо задълбочаване на сътрудничеството между националните органи, институциите на ЕС, агенциите на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи, съответните трети държави и други партньори. В този контекст Съветът по правосъдие и вътрешни

²¹ http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_en.htm

²² [За повече подробности, вж. Съобщението на Комисията „Търговия, растеж и интелектуална собственост — за защита и прилагане на правата на интелектуална собственост в трети страни“, COM (2014) [...]]

работи²³ — по-специално въз основа на Оценката на Европол на заплахата от сериозна и организирана престъпност — реши през юни 2013 г., че за периода 2014-2017 г. приоритет следва да бъде неутрализирането на групи на организираната престъпност, които се занимават с производството и дистрибуцията на фалшифицирани стоки, които нарушават правилата в областта на здравеопазването, безопасността и храните, както и производителите на стоки, които не отговарят на стандартите.

С оглед на изпълнението на различните приоритетни задачи по Заключенията на Съвета относно борбата срещу тежката и организираната престъпност, държавите членки с подкрепата на Секретариата на Съвета, Комисията, Евроюст, Европол и други заинтересовани агенции на ЕС разработват годишни оперативни планове за действие²⁴. Изпълнението на тези действия ще бъде редовно наблюдавано. Комисията има готовност да подпомогне държавите членки посредством евентуално съфинансиране за тези действия.

Планът за действие на ЕС в областта на митниците за борба с нарушения на интелектуалната собственост за периода 2013—2017 г.²⁵ определя рамката на съвместните действия на 28-те митнически администрации с цел по-успешна борба с нарушаването на правата върху интелектуалната собственост по външните граници на ЕС. В него се предвижда разработване на адаптирани подходи за справяне с доставката на нарушаващи ПИС стоки, закупувани в интернет и доставяни чрез куриерски и пощенски колети. Необходимо е по-нататъшно трансгранично сътрудничество и сътрудничество между органите на управление. През 2015 г. Комисията ще проведе конференция с представители на митниците, полицията и съдебните органи, за да се определи как може да бъде постигнато засилено сътрудничество.

Успоредно с това в Съобщението на Комисията за актуализиране на „Стратегията за зачитане на правата върху интелектуалната собственост в трети държави“²⁶ от 2004 г. се разглеждат начините за по-добро наблюдение на тенденциите в прилагането на ПИС извън ЕС. В контекста на преговорите по споразуменията за свободна търговия ЕС се стреми да получи съществени ангажименти от страна на правителствата на трети държави за постигането на високо равнище на прилагане на правата върху интелектуалната собственост, като по този начин да бъде улеснена търговията с

²³ Заключения на Съвета от 7.6.2013 г., определящи приоритети в борбата с тежката и организираната престъпност.

²⁴ Тези действия имат за цел най-вече подобряване на информацията и осведомеността за целите на стратегическия и оперативен анализ. Те също така обхващат определяне на приоритетите и целенасочени действия срещу организираните престъпни групи, разработване на инструменти за финансови разследвания и за възстановяване на активи, насърчаване на мултидисциплинарното сътрудничество в рамките на ЕС и засилване на сътрудничеството с основните държави на произход и на транзитно преминаване, както и със съответните партньори.

²⁵ Резолюция на Съвета от 10.12.2012 г.

²⁶ ОВ С 129, 26.5.2005 г., стр. 3.

продукти с интензивно използване на ПИС. Освен това следва да се задълбочи сътрудничеството между митническите органи в ЕС и в трети държави по отношение на търговията със стоки, нарушаващи ПИС, както е предвидено в плана за действие на ЕС в областта на митниците.²⁷

Някои държави членки са създали в рамките на своите юрисдикции звена за борба с престъпленията в областта на ИС с цел да се избегне дублирането на стратегиите за прилагане на ПИС от съответните органи в тези държави членки. При сътрудничеството между държавите членки също има пропуски и рискове от дублиране. Властите често изпитват затруднения при проследяване на нарушаващите ПИС дейности зад граница в рамките на ЕС. Поради това те рядко могат да планират и извършват трансгранични разследвания и операции в рамките на единния пазар.

Без да се засягат дейностите в процес на изпълнение²⁸, Комисията счита, че сътрудничеството между всички национални органи, които играят роля в защитата на интелектуалната собственост, може да се засили чрез създаването на експертна група за всички отговорни органи в държавите членки²⁹. Този форум, който ще даде възможност за обмен на най-добри практики и за обсъждане на политиката в областта на ПИС, би могъл да допринесе за повишаване на ефективността на прилагане на ПИС от ЕС³⁰.

Действие 7: Комисията ще създаде експертна група за прилагане на ПИС с участието на държавите членки, в която те биха могли да споделят най-добрите практики в областта на работата в рамките на ЕС на всички отговорни органи и да бъдат информирани относно изпълнението на настоящия план за действие.

3.2. Обучение на националните органи в рамките на единния пазар

Обучението на националните органи за противодействие на тенденциите и бизнес моделите на нарушаващите ПИС дейности и споделянето на най-добрите практики във връзка с техниките за установяване до голяма степен се осъществяват на национално равнище. Освен това, когато се организират трансгранични обучения и се обменят знания и опит, това често е по видове правоприлагащи органи, а не за всички органи. В контекста на единния пазар следователно е необходимо да се развият трансгранични програми за обучение в областта на упражняването на ПИС. През 2012 и 2013 г. Обсерваторията проведе семинари за подобряване на информираността за служителите на правоприлагащите органи относно фалшивите пестициди и престъпленията в

²⁷ Пак там.

²⁸ По-специално в рамките на плана за действие в областта на митниците или на борбата с тежката и организираната престъпност в ЕС, вж. ОВ, С 80 от 19.3.2013 г., стр. 1.,

²⁹ Би могло също така да се контролира използването на общи инструменти, като например базата данни по принудителното изпълнение и ACIST, разработени от Обсерваторията.

³⁰ Обхватът на дейността и мандатът на експертната група ще бъдат определени в Решение на Комисията през 2014 г.

областта на фармацевтиката. Следваща стъпка следва да бъде подготовката на обучение за националните служители, ангажирани с прякото правоприлагане в областта на ИС. Междувременно през май 2013 г. Службата на Общността за сортовете растения (СОСР) проведе семинар по въпросите на прилагането на правата върху сортовете растения. Семинарът беше предназначен за всички категории експерти, специализирани в ИС в тази област. През 2014 г. Обсерваторията ще продължи да развива широк кръг програми за обучение в областта на прилагането на ПИС за органи на държавите членки. Тези програми са координирани с Европол, Евроюст, Европейския полицейски колеж (CEPOL) и СОСР.

Разработването на обучение за практикуващите юристи от ЕС в областта на интелектуалната собственост може също така да доведе до подобрения в ефективното прилагане на правата върху интелектуалната собственост и правните средства за защита.

За тази цел Комисията ще насърчава обучението на специалисти в областта на правото на ЕС в областта на интелектуалната собственост, по-специално чрез пълноценно използване на Европейския портал за електронно правосъдие³¹ и чрез разпространение на съществуващите материали за обучение.

Действие 8: В контекста на единния пазар Комисията ще подкрепи Обсерваторията за разработването на цялостен набор от програми за обучение в областта на ПИС за органите на държавите членки.

3.3. Отговорност на възложителите при проверката на обществените поръчки за продукти, нарушаващи ПИС

Договорите за възлагане на обществени поръчки в рамките на Съюза може да доведат до навлизане на нарушаващи ПИС продукти в услугите в публичния сектор. Като първа стъпка, през 2014 г. Комисията ще насърчи по-добрия информационен обмен между публичните органи на държавите членки по тези въпроси и ще организира консултация за тази цел в експертната група на държавите членки в областта на обществените поръчки. Тематичните семинари, организирани от Обсерваторията, също ще позволят на публичните органи от различни държави членки да обсъдят срещаните проблеми и да обменят най-добри практики. Освен това Комисията ще пристъпи към първата пилотна проверка на обществените поръчки в здравеопазването, за да се оцени значимостта на проблема в тази област. Въз основа на тези дейности Комисията ще публикува и популяризира насоки относно методологиите за подпомагане на публичните органи при откриването и предотвратяването на навлизането на фалшиви продукти в публичните услуги.

³¹ Вж.: e-justice.europa.eu.

Действие 9: Комисията възнамерява да разработи, публикува и популяризира ръководство за най-добрите практики за избягване на закупуване на фалшифицирани продукти от публични органи.

4. По-добро наблюдение и целенасоченост на политиката за прилагане на ПИС.

4.1. Анализ на тенденциите в ИС и в дейностите, нарушаващи ИС.

От гледна точка на обществения интерес политиките за упражняване на ПИС следва да бъдат насочени към дейностите, нарушаващи търговското измерение на ИС, за които има най-голяма вероятност да навредят на инвестициите в иновации и творчество и които нанасят най-големи щети на благосъстоянието на потребителите и на икономическия растеж. В този контекст трябва да бъдат обективно определени секторите с интензивно използване на ПИС, които понасят сериозни вреди от нарушаващите ИС дейности. Впоследствие те трябва да бъдат системно наблюдавани, за да се гарантира работата на политическите инструменти, изложени в настоящото съобщение, както и на системата за законодателна защита. През септември 2013 г. Европейското патентно ведомство (ЕПВ) и ОНІМ публикуваха проучване, в което се прави първоначална оценка на отраслите с интензивно използване на ПИС в рамките на ЕС³². През есента на 2014 г. ще бъде оповестен и вторият доклад на ОНІМ/ЕПВ относно отраслите с интензивно използване на ПИС³³.

След като тези отрасли бъдат установени, е необходимо прилагането на надеждни методологии за оценка за определяне на търговското измерение на нарушенията на интелектуалната собственост във въпросните отрасли³⁴. През 2015 г. Комисията и Обсерваторията ще представят прозрачни и прагматични модели за оценка на тенденциите в дейностите, нарушаващи ПИС, в отраслите с интензивно използване на ПИС.

За отраслите с интензивно използване на ПИС, които предлагат продуктите си онлайн и се сблъскват с конкуренцията на „безплатните“ незаконни продукти, нарушаващи ПИС, Комисията предприе проучване с цел оценка на ефекта на изместване на законните продукти от незаконни такива. То ще бъде завършено до края на 2014 г.

³² *Отрасли с интензивно използване на права върху интелектуалната собственост, цит. по-горе.*

³³ От дружествени данни за предишни периоди ще бъдат открити отраслите с интензивно използване на ПИС на национално равнище. Ще бъде определен количествено приносът им за икономиката на всяка държава членка, както и за оценката на зависимостта на МСП от права върху интелектуалната собственост.

³⁴ През 2012 г. RAND Europe изготви доклад за Комисията (*Measuring IPR infringements in the internal market — Оценка на нарушенията на ПИС в рамките на вътрешния пазар*, цитирано по-горе.), в който беше направен преглед на около 200 съществуващи проучвания и беше обърнато внимание на силните и слабите страни на техните методологии и бази данни. На тази основа бе предложена специална методология, която би могла да се използва за оценка на нивата на дейността в нарушение на ПИС в икономиката.

Комисията и Обсерваторията също така ще направят проучване относно нарушенията на лицензиите „Creative Commons“ от нарушителите, които са се насочили към продукти, които са обществено достояние. В допълнение на това Обсерваторията ще направи проучване на нагласите и поведението на по-младото поколение по отношение на моделите на потребление на продуктите, за които се прилагат правата върху интелектуалната собственост.

В контекста на своята работа в областта на митническата политика Комисията ще продължи да събира и предоставя данни за задържаните стоки от митниците по външните граници на ЕС. Тази информация ще бъде допълнена с информацията относно нарушения на интелектуалната собственост, регистрирани на единния пазар³⁵. Успоредно с това Обсерваторията, с подкрепата на съответните национални органи, работи по разработването на база данни със съдебна практика в областта на нарушенията на интелектуалната собственост.

За да се гарантира успешното използване на тези данни за създаването на прозрачност в икономическите отношения при прилагането на ПИС, от 2014 г. Комисията възнамерява да съставя икономически доклади в тази област. Те ще служат като средство за наблюдение на политиките на Комисията спрямо търговското измерение на нарушенията на ПИС.

Действие 10: На всеки две години Комисията ще публикува доклад за икономическото въздействие на политиката на ЕС в областта на ИС, който би могъл да служи за ефективен инструмент за мониторинг на новата политика на ЕС за упражняване на ПС, изложена в настоящото съобщение.

³⁵

Данните ще бъдат съхранявани в Инструмента в подкрепа на разузнавателните сведения в сферата на борбата с фалшифицирането (Anti-Counterfeiting Intelligence Support Tool — ACIST), разработен от ОНМ в сътрудничество с Европол: <https://www.tmdn.org/enforcementintelligence-webapp/>